

Advies

Algemene Raad i.s.m.
Sectorraad Kunsten en Erfgoed
Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
19 mei 2015

Advies over de wijziging van het Cultureel-erfgoeddecreet en het decreet betreffende de Cultuurprijzen

---

Op 24 april 2015 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet tot wijziging van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 en het decreet van 20 december 2013 betreffende de Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap. Vlaams minister Sven Gatz vroeg per brief van 29 april 2015 de SARC om advies. De Algemene Raad brengt volgend advies uit met inbreng van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed en de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk.

Situering

Het ontwerpdecreet wijzigt twee decreten: het Cultureel-erfgoeddecreet en het decreet betreffende de Cultuurprijzen.

In het **Cultureel-erfgoeddecreet** worden de lopende beleidsperiodes van de cultureel-erfgoedorganisaties aangepast zodat zij op hetzelfde moment (in 2018) zouden aflopen. Deze aanpassing gebeurt als gevolg van het lopende visietraject in de cultureel-erfgoedsector en met het oog op een mogelijke gelijkschakeling van de beleidsperiodes middels een vernieuwd Cultureel-erfgoeddecreet in 2017. Naast deze aanpassingen wijzigt ook de beleidsperiode van het convenant met de VGC. Om planlasten te verminderen wordt de beleidsperiode gelijkgeschakeld met de meerjarenplanningen van de VGC. Dit naar analogie met andere sectoren zoals Jeugd en Lokaal Cultuurbeleid.

In het **decreet betreffende de Cultuurprijzen** worden enkele wijzigingen doorgevoerd. De Cultuurprijs voor Cultuureducatie wordt geschrapt omdat cultuureducatie als transversale lijn door alle sectoren heen wordt gezien. De naam van de Cultuurprijs voor Cultuurmanagement wordt gewijzigd naar Cultureel Ondernemerschap. De Cultuurprijs voor Cultureel Erfgoed wordt opgesplitst in een exemplaar voor Roerend Erfgoed en een voor Immaterieel Erfgoed. Deze twee prijzen zullen alternerend worden uitgereikt. Er wordt een Cultuurprijs Circus toegevoegd die alternerend zal worden uitgereikt met de Cultuurprijzen voor Sociaal-Cultureel Werk en Amateurkunsten.

Advies

1. De wijziging van het Cultureel-erfgoeddecreet

1.1. Aanpassing van de beleidsperiode van het convenant met de VGC

Art. 2 van het ontwerpdecreet wijzigt artikelen 171 en 172 van het Cultureel-erfgoeddecreet. Deze artikelen hebben betrekking op de beleidsperiode van het erfgoedconvenant van de Vlaamse Gemeenschap met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). De eigen meerjarenplanning van de VGC komt momenteel niet overeen met de periode van het Cultureel-erfgoeddecreet. Om planlasten te vermijden wordt dit door het wijzigingsdecreet aangepast. Door de beleidsperiode een jaar vroeger te schuiven kan de VGC haar meerjarenplanning indienen als subsidieaanvraag voor het cultureel-erfgoedconvenant.

De SARC vindt het positief dat de beleidsperiode van het convenant van de VGC wordt afgestemd op de beleidscyclus van de VGC zelf, zoals nu reeds het geval is voor het lokaal cultuur-, jeugd- en sportbeleid. Deze ingreep maakt een afstemming van het beleid tussen verschillende bestuursniveaus mogelijk.

1.2. Aanpassing van de beleidsperiode van de cultureel-erfgoedorganisaties

Art. 3 van het ontwerpdecreet wijzigt artikel 206 van het Cultureel-erfgoeddecreet. Dat artikel regelt de beleidsperiodes van de verschillende erfgoedorganisaties. Alle beleidsperiodes worden aangepast zodat ze aflopen eind 2018. Concreet betekent dit dat voor de musea niets verandert, dat de beleidsperiode voor de culturele archiefinstellingen met 1 jaar wordt verlengd, de beleidsperiode voor de expertisecentra, organisaties volkscultuur en cultureel-erfgoedpublicaties met 2 jaar wordt verlengd, evenals die van het steunpunt FARO en het M HKA. Van de belangenbehartiger (die momenteel nog niet via het decreet gesubsidieerd wordt) wordt de eerst mogelijke subsidieperiode met 2 jaar ingekort.

Zoals de Memorie van Toelichting bij het ontwerpdecreet aanhaalt, wees de SARC al meermaals op de voordelen van een gelijkschakeling van de beleidsperiodes in de verschillende decreten¹. Met het nieuwe Kunstendecreet werden de beleidsperiodes voor de kunstenorganisaties al gelijkgeschakeld en op vijf jaar gebracht. Nu gebeurt dat ook voor organisaties uit de cultureel-erfgoedsector. Anders dan de SARC adviseerde zullen de beleidsperiodes wel nog verschillen over de decreten heen. De volgende beleidsperiodes voor organisaties met werkingssubsidies in de kunstensector starten in 2017, voor de erfgoedsector zal dit pas twee jaar later in 2019 gebeuren.

De SARC adviseert positief over de gelijkschakeling van de beleidsperiodes in het Cultureel-erfgoeddecreet en herhaalt zijn pleidooi voor een gelijkschakeling over het Kunstendecreet en het Cultureel-erfgoeddecreet heen.

---

¹ Cfr. het Advies van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed van 27 februari 2012 over het subsidiebeleid kunsten en erfgoed en het Advies van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed van 21 december 2012 voor een toekomstig kunstenbeleid.

2. De wijziging van het decreet betreffende de Cultuurprijzen

2.1. Cultureel Erfgoed

De SARC heeft geen bezwaar tegen de ontubbeling van de Cultuurprijs voor Cultureel Erfgoed. Het bestaan van zowel een Cultuurprijs voor Immaterieel Erfgoed als een Cultuurprijs voor Roerend Erfgoed geeft meer zichtbaarheid aan de diversiteit van het cultureel erfgoed en het onderscheid tussen het borgen van immaterieel en de zorg voor roerend cultureel erfgoed.

De SARC meent echter dat beide vormen van cultureel erfgoed zeer diverse en talrijke initiatieven en werkingen in de erfgoedsector betreffen, en geeft de voorkeur aan een jaarlijkse uitreiking van beide prijzen, eerder dan een alternerende uitreiking.

De Memorie van Toelichting bij het ontwerpdecreet stelt dat de jaarlijkse Cultuurprijs Cultureel Erfgoed, na overleg met de sector, wordt opgesplitst. Het is voor de SARC onduidelijk met welke actoren/organen hierover overleg werd gepleegd.

De SARC adviseert positief over het ontubbelen van de Cultuurprijs Cultureel Erfgoed, maar vraagt een jaarlijkse uitreiking van beide prijzen.

2.2. Circus

De invoering van een driejaarlijkse Cultuurprijs Circus is een terechte keuze. De circussector is in volle ontwikkeling en wordt relatief recent decretaal ondersteund.

De SARC geeft positief advies over de invoering van een driejaarlijkse Cultuurprijs Circus.

2.3. Letteren

In alle stilte en zonder verantwoording wordt het **aantal cultuurprijzen voor Letteren van twee per jaar naar één per jaar** teruggebracht. Bovendien is door deze beperking de diversiteit van de deelgenres die in de bestaande regeling was opgenomen, nu opgegeven. Alternierend werd er om de drie jaar een prijs toegekend in twee deelgenres per jaar: poëzie, proza, kinder- en jeugdliteratuur, essay, theaterteksten, strips (tweejaarlijks, was Bronzen Adhemar), vertalingen naar het Nederlands (nog maar twee keer toegekend), vertalingen uit het Nederlands. Juist de ingebouwde alternerende specifieke aandacht voor elk deelgenre was een waarborg dat elke deeldiscipline als evenwaardig werd aanzien. In het ontwerp van decreet ontbreekt elke aanduiding hoe de deelgenres in de toekomst aan bod zullen komen. Overigens is het onmogelijk om een competente jury samen te stellen die al deze deelgenres met een grondige kennis, volwaardig en onderling vergelijkend kan beoordelen. Terwijl in het Kunstendecreet gekozen wordt voor beoordeling van gelijkaardige clusters, wordt hier het diverse letterenveld op één hoop geduwd.

De SARC betreurt de vermindering - in alle stilte en zonder verantwoording - van de cultuurprijzen voor Letteren van twee per jaar naar één per jaar.

2.4. Sociaal-Cultureel Werk en Amateurkunsten

In de toekomst zullen de Cultuurprijs Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk en Cultuurprijs Amateurkunsten slechts driejaarlijks worden uitgereikt. De jaarlijkse uitreiking van deze cultuurprijzen zorgt nochtans ieder jaar voor een welkome erkenning en waardering van de sectoren door het beleid. Ze zijn een signaal dat het beleid hen au sérieux neemt en dat ze een plek hebben in het culturele veld. Ze geven een imago boost en vergroten de zichtbaarheid van sectoren die vaak weinig media-aandacht genereren. Het toekennen van een Vlaamse Cultuurprijs door de minister van Cultuur aan één laureaat, die daarmee formele waardering en bevestiging ontvangt voor datgene waar die met bezieling dagelijks aan werkt is een bekroning van dat werk en tegelijk een krachtig signaal voor dat gehele veld. Duizenden individuen, groepen en verenigingen investeren dagelijks in cultuur in de vrijetijd, dragen bij tot artistieke creatie en maatschappelijke innovatie, geven vorm aan beleidsparticipatie, zijn actief als vrijwilliger, genereren sociaal weefsel, maken duurzaamheid... Inhoudelijk kan het sociaal-cultureel werk, dat zo divers is, naar waarde niet lager worden geschat dan andere culturele sectoren. Het amateurkunstenveld alleen al gaat zo breed over muziek, theater, dans, beeldende kunst, schrijven en tal van interdisciplinaire verbanden, en ent zich op zo veel verschillende dimensies, dat geen argumentatie het reduceren/roteren van de uitreiking van een Cultuurprijs voor Sociaal-Cultureel Werk, een Cultuurprijs voor Amateurkunsten kan staven. Naast andere domeinen zijn de diverse sectoren binnen het sociaal-cultureel werk en de amateurkunsten, die bovendien ook internationaal sterk verweven zijn en gevaloriseerd worden, totaal verschillend en een jaarlijkse Cultuurprijs beslist waard.

Deze keuze werd niet genomen in overleg met de sectoren, met als gevolg dat de keuze eerder willekeurig lijkt en daarom ervaren wordt als een depreciatie.

Tot slot wijst de SARC op de vroegtijdige invoering van het nieuwe rotatiesysteem. De wijzigingen omtrent de Vlaamse Cultuurprijzen gaan volgens het voorontwerp van decreet in op 1 juni 2015. Op 25 april 2015 werd op het jaarlijkse event van de Week van de Amateurkunsten al geen Cultuurprijs Amateurkunsten meer uitgereikt. Bovendien werd dit laattijdig gecommuniceerd.

De SARC vraagt uitdrukkelijk om de jaarlijkse Cultuurprijs Amateurkunsten en Sociaal-Cultureel Werk te behouden. Een driejaarlijkse uitreiking staat niet in verhouding tot de veelzijdigheid van deze sectoren. De SARC betreurt het gebrek aan voorafgaand overleg. Vooral omdat overleg tot meer draagvlak en een veel beter resultaat had kunnen leiden. Immers 'Overleg is het halve werk'. Het is dan ook bijzonder jammer dat er bij de voorbereiding van de beslissingen over de cultuurprijzen niet met alle sectoren overlegd is.

2.5. Wat met cultuureducatie?

De SARC wil ook ingaan op de afschaffing van de prijs voor cultuureducatie. Circus wordt terecht toegevoegd, maar is heel specifiek. Cultuureducatie mikt erg breed, en mist daardoor soms die specificiteit. De cultuurprijzen zijn bedoeld om onder andere visibiliteit te geven aan (sub)sectoren die weinig in de kijker lopen. Vanuit het nieuwe Kunstendecreet zouden we **als alternatief voor cultuureducatie durven voorstellen om een nieuwe prijs in het leven te roepen onder de vlag 'kunstparticipatie'**. Dat is een thematiek die hoog op de agenda staat en er zouden

heel wat initiatieven voor in aanmerking komen die niet vallen onder de bestaande prijzen. Want dat is de kern van de zaak: de prijzen dienen representatief te zijn voor het volledige cultuurveld.

2.6. Voorstel voor toekomst

De SARC vraagt aan de minister om zijn argumentatie en advies grondig te overwegen en er mee rekening te houden wegens GROTE IMPACT OP HET CULTURELE WERKVELD EN DE PUBLIEKE OPINIE.

De SARC vraagt DRINGEND OVERLEG over deze materie vooraleer er een beslissing wordt genomen.

Namens de Algemene Raad,
Luk Verschueren, algemeen voorzitter
Iris Van Riet, algemeen secretaris

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,
Heidi De Nijn, voorzitter
Herman Baeten, ondervoorzitter
Lieselotte Moortgat, secretaris

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris